

РОЗДІЛ 1

Я почав веслувати з ніжного віку 12 років, і все моє подальше життя крутилося довкола веслування, тож, вважаю, можу говорити авторитетно про те, що ми називаємо його незримими цінностями, — про соціальні, моральні та духовні цінності цього найдавнішого з видів спорту у світовому літописі. Аж ніяк не дидактичне навчання вкладає ті цінності в душу молодій людині. Вона має осягнути їх зі своїх власних спостережень та уроків.

— Джордж Йомен Покок

Понеділок 9 жовтня 1933 року почався як сірий день у Сіетлі. Сірий день у сірі часи. Починаючи свої короткі перельоти до військово-морської судноверфі в Брементоні, уздовж берегової лінії з поверхні Пьюджет-Саунд повільно підіймалися гідроплани авіатранспортної компанії «Горст» та із дзижчанням відлітали на захід, летючи низько під хмарами. По воді від причалу Колман відповзали пороми, пласкі та незграбні, як старий олов'яний посуд. У центрі міста башта Сміт вказувала, наче піднятий палець, на похмуре небо. На вулицях довкола башти люди в потертому, зношеному взутті та пошарпаних фетрових капелюхах викочували дерев'яні тачки на перехрестя, де вони проводили свої дні, продаючи яблука, помаранчі й жувальну гумку по кілька пенні за штуку. За рогом, на крутому спуску Еслер Вей, старій вулиці Сіетла, що колись звалась Схід Роуд (Полозкова Дорога), у довгих чергах на мокрих тротуарах стояли натовпи людей з опущеними головами, неголосно перемовляючись між собою та чекаючи на відкриття кухонь із супом. Вантажівки газети «Сіетл Пост-Інтеллідженсер» гуркотіли вздовж бруківки, розкидаючи в'язки газет.

Газетярі у вовняних шапках тягнули в'язки до жвавих перехресть, до зупинок тролейбусів та входів у готелі, де продавали газети по два центи, підіймаючи їх догори та викрикуючи головні новини дня: «15 мільйонів отримають допомогу в США».

Кількома кварталами південніше від Еслера, у нетрях, що розтягнулися уздовж краю затоки Елліот, діти прокидалися в сирих картонних коробках, що слугували їм за ліжка. Їхні батьки виповзали з халуп, зліплених із жерсті, смоли та паперу, у сморід нечистот та гнилих водоростей із західного берега моря, які наносив приплив. Вони розламували дерев'яні ящики та схилялися над димними багаттями, підгодовуючи полум'я. Вдивляючись в одноманітне сіре небо та помічаючи на ньому ознаки значно холоднішої погоди попереду, розмірковували, як вони переживуть ще одну зиму.

Гувервіль, район Сітла

На північний захід від центра міста, у старому скандинавському кварталі Баллард, буксири, вивергаючи стовпи чорного диму, скеровували довгі плоти з колод у шлюзи, що піднімали їх до рівня озера Вашингтон. Але судноверфі на піску та човнові майстерні, скупчені навколо шлюзів, були переважно німі, фактично майже покинуті. У затоці Селмон, на сході, десятки рибальських човнів простоювали місяцями, погойдуючись пришвартованими на причалі, і фарба лущилася з їхніх вивітрених корпусів. На гряді Фінні, що маячила над Баллардом, дим від дров клубочився з димоходів і коминів сотень скромних будинків та розчинявся в повітряній імлі.

Ішов четвертий рік Великої депресії. Кожен четвертий із працездатних американців — десять мільйонів людей — не мав роботи та жодних перспектив її знайти, і лишень чверть із них отримувала хоч якусь допомогу. Обсяг промислового виробництва за ті чотири роки впав удвічі. Щонайменше один мільйон, а можливо, навіть два мільйони, були безхатченками, живучи на вулицях у нетрях, таких як Гувервіль у Сіетлі. У багатьох американських містах неможливо було знайти банк, чії двері не були би постійно зачиненими, а за тими дверима назавжди зникли заощадження безлічі американських родин. Ніхто не міг сказати, коли закінчатся важкі часи, та й чи станеться таке взагалі.

І це, напевно, було найгіршим. Банкір ти чи пекар, домогосподарка чи безхатченко, вона переслідувала тебе вдень та вночі — страхітлива, безжалісна невизначеність майбутнього, почуття, що земля може вислизнути з-під ніг у будь-який момент. У березні на екрани вийшов на диво слухний фільм «Кінг Конг», який швидко став шумним хітом. Довгі черги шикувалися перед кінотеатрами по всій країні, люди різного віку віддавали останню копійчину, щоб побачити історію про величезного химерного звіра, котрий вдерся у цивілізований світ, упіймав його жителів у свої лапи та залишив їх борсатися над безоднею.

Надія на те, що прийдуть кращі часи, залишалась, але то були лише її пробіски. Фондова біржа пожвавилась на початку того року, промисловий індекс Доу-Джонса злетів 15 березня до небувало рекордних 15.34 % за один день та закрився на рівні 62.10 пункта. Але американці бачили так багато розорених капіталів між 1929 та кінцем 1932 року, що мало не кожен розумів, як воно й сталося врешті-решт, що пройде добра частина життя цілого покоління — двадцять п'ять років — перш ніж Доу-Джонс покаже свої попередні висоти у 381 пункт. Та, у будь-якому разі, ціна акцій «Дженерал Електрик» нічого не означала для більшості американців, котрі загалом не володіли цінними паперами. Вони перемалювали тим, що сейфи та скриньки під їхніми ліжками, де вони тепер

зберігали залишки від заощадженого за життя, часто були небезпечно близькі до спустошення.

У Білому домі був новий президент, Франклін Делано Рузвельт, дальній кузен того найоптимістичнішого та найенергійнішого з президентів, Тедді Рузвельта. ФДР вступив на пост з оптимізмом, що бив через край, та виголошуючи безліч гасел і програм. Але Герберт Гувер прийшов у Білий дім із таким самим фонтануючим оптимізмом, життєрадісно пророкуючи, що скоро настане день, коли бідність проженуть з американського життя назавжди. «Ми маємо землю, багату на природні ресурси, що підтримує нас своєю славною красою, а також мільйони щасливих сімей, благословенних комфортом та можливостями, — сказав Гувер на своїй інавгурації перед тим, як додати слова, що вже скоро доведуть свою особливу іронію. — У жодній іншій державі плоди досягнень не є більш захищеними».

У будь-якому разі, було важко відразу зрозуміти, яке враження справляє новий президент Рузвельт. Щойно влітку він почав упроваджувати свої програми, здійнявся хор ворожих голосів, що стали називати його радикалом, соціалістом, ба навіть більшовиком. Спантиличувала інформація про те, що лише нечисленні американці хотіли йти шляхом Росії за таких кепських справ.

У Німеччині також був новий керівник, у січні приведений до влади Націонал-соціалістичною німецькою робочою партією, групою, що відзначалася агресивною поведінкою. Важко було тоді зрозуміти, що це означало. Але Адольф Гітлер одержимо домагався переозброєння своєї країни, не дивлячись на Версальську мирну угоду. І в той час, коли американці були відверто не зацікавлені у європейських справах, британці все більше переймалися усім цим, і кожен задумувався, чи бува не повторяться от-от страхіння Першої світової війни. Це видавалося неправдоподібним, але така можливість нависала в повітрі, як постійна тривожна хмара.

Днем раніше, 8 жовтня 1933 року, «Американ Віклі», недільний додаток до «Сіетл Пост-Інтеллідженсер», та десятки інших американських газет вийшли з однокадровою карикатурою на півсторінки із серії під назвою «Тіні міста». Чорна, намальована вугільним олівцем у стилі світлотіні, вона зображала чоловіка в капелюсі-казанку, котрий понуро сидів на тротуарі біля свого кіоску із солодощами разом із жінкою позаду, одягнутою в лахміття, та сином поруч, який тримав газети. Напис сповіщав: «Ох, не здавайся, татку. Певно, ти за цілий тиждень нічого не продав, та це не так страшно, як було би, якщо б я не мав роботи рознощика газет». Але найбільше привертав увагу вираз обличчя чоловіка.